

надпис. Каза се по-горе за изключителния интерес на Скорделис към гръцките епиграфски паметници от региона. Българският отговор на публикациите му е свързан със ставането на обществено достояние на надписа на цар Иван Асен II, който през 1231 г. е бил изсечен на скала при крепостта над селището. Той е обнародван най-напред през 1864 г. във в. „Гайда“, информацията е от Карлово, а преписът е направен много неточно от случайния дописник⁵⁶. Очевидно този брой на вестника не е стигнал до асеновградския читател, защото през 1868 г., вече на страниците на „Македония“, надписът е публикуван като новост⁵⁷. Дописката е писана от местен човек и нейната цел е да разкрие машинациите на гръцкия владика. Надписът е даден накрая, без разчитане, без тълкувание на текста, без да се използва като подкрепа на българското право за историческото наследство на града. Обществена реакция отново липсва. Дори през 1881 г., когато пак се заговорва в пресата за надписа и той се поругава от гърците, отклик на местните жители също няма. Възстановяването му става възможно едва в началото на XX век и то с инициативата на пришълци офицери и интелектуалци. Именно това ни дава повод да смятаме съдбата на Асеновия надпис като илюстрация на състоянието на българското общество в Асеновград не само през Възраждането, но и в последвалите десетилетия.

Каза се по-горе, че периодиката е огледало и коректив на битието. Безусловно обаче тя също така моделира общественото мнение, създава стереотипи и критерии, и то не само в момента на съществуването си, а и дълго след това. Гръцката версия за случващото се в Асеновград през Възраждането може да се открие не само в пресата, но и в други архиви, които я допълват и коригират. При крайно ограничените български извори, с които разполагаме, ние и днес сме принудени да реконструираме българската гледна точка изключително на базата на това, което четем в периодиката от епохата. Отношението на страничния дописник към случващото се в това селище по неволя става и наше отношение. Затова, въпреки стремежа ни за обективност, завършваме изложението си с дълбокото убеждение, че само сме се докоснали до сложния образ на жителя на Асеновград, било то грък/гърчещ се или българин, и до истинските параметри на дейността му в епохата на Възраждането.

¹ Константинова, Здр. Държавност преди държавността. Свръхфункции на българската възрожденска журналистика, С., 2002 и посочената там библиография.

² Αλοστολίδης, Κ.Μ., Ο Στενίμαχος, ήτοι συνολτική της πόλεως Στενιμάχου ιστορία